

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

Uredništvo
se nahaja v Trstu ulica
Boschetto, 5 - Telefon 1570.

Upravnistvo
Dunaj V. Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina za celo leto
9.40 K.

za pol leta 4.70 K.

Pozamezna štev. 18 vin.

Socijalna beda in delavski boji.

Na pragu velikih ugodnih vrat, skozi katera je vstopilo človeštvo v civilizacijo, se je na gospodarskem polju izvršil celihanski preobrat. Na mesto rodbinske lasti je stopila privatna last. Dotlej so poznali razdelitev narodov le po rodovih; v teh so bili razredi: blagorodni, kmetje, obrtniki, sužnji. To je bil začetek razredne države. Zmaga je bila lahka, ker so se vstrajno borili pripadniki starega, proti novemu času. Narasajoče bogastvo je na pripadnikom zasebne lasti pomagalo do popolne zmage. Svet in zemlja, ravno tako tudi človeška delavna moč, niso bila več v službi človega naroda, temveč samo tistega, ki jih je lahko kupil. Po kupni pogodbi je imel kupec neomejeno določilno pravico do kupljenih stvari in izrabljati je to pravico v svoje osebno bogastvo. Nakupljenje bogastva je postalo smoter človeštva. Kajti prijetno življenje in politična moč sta bila odvisna od tega. Pridobivalo se ni toraj več zato, da se uživa, temveč zato, da se je obogatilo in toraj s bogatstvom vladalo. Buržuazija, to se pravi oni del ljudstva, ki na podlagi svojega bogastva vlada, je tako stara kakor kapitalistična država; oba pojma sta toraj nerazdružljiva. Posameznik pa ni mogel pridobiti velikega bogastva, zato se je moralo držati ljudstvo, gospodarsko in duševno, v takem položaju, da si je to ljudstvo domišljalo oziroma si štelo v srečo, za malo plačo delati, to se pravi, kupiti premoženje za nekaj posameznikov. V takem položaju živimo še dandanes. Moderna država nam predločuje veliko prisilno delavnico, v kateri so oni, ki so gospodarsko oslabele, prisiljeni, kapitalisti nadzorniki in izkoriščevalci, glad pa bič. Vse to se pa vrši strogo po zakonih. Vsakokratni mogotci in uživalci imajo skrbeti samo zato, da se to podedvano razmerje vzdrži nepokvarjeno. Zato skrbi zakonodaja in vzgoja, ki so si jo prilagodili v teku stoletij za male in velike otroke. Zasebna last, podlaga države, je z vsem spoštovanjem obdana in pravilo: Zasebna last je sveta, — se je narodu z vso odločnostjo in s pravim namenom zabičil. Vprašalo se ni več, kaj je koristno splošnosti, temveč kaj vzdržuje našo vladajočo moč in iz tega stališča so se delale in posvetovale nove postavbe. Izrecen namen države je postal, zagotavljanje zasebne lasti predpogoj osebne varnosti se je vpeljal le v malem okviru; kajti tam, kjer milijoni ljudi ginejo vstled prenapornega dela in nezadostne hrane, se ne more govoriti o splošnem priznanju osebne varnosti. Naša šola ima nalogo vzgajati mladino v duhu avtoritete, podedovane pojme prejšnjih generacij v

tem oziru spopolnjevati in vzdrževati. Hlapčersko mišljenje se je vedno, tako praktično kakor teoretično, narodu clepalo, in sramovalo se ni, človeštvo nalašč poniževati in zapeljavati, samo da se je vzdržala vlada nad njima. V vsem času civilizacije je ni bilo državne narodne vzgoje, ki bi se v resnici pečala s pošteno nrvnostjo. V praksi se ni pripoznalo, da ima država nalogo delovati na to, da se ljudstvo duševno porspne, in višjo izobrazbo so si lahko prisvojili le posamezniki, dočim je množica padala duševno in fizično vedno nižje, da, včasih celo nižje nego bi bilo kaj takega mogoče pri dirjakih. Možka hrabrost in trdno prepričanje se je smatralo za upor napram »kruhodajalcem«, in kaznovalo se je s gladom in ječo. Napredne duhove, katerih ideje bi utegnile postati mogotcem nevarne, so uničevali in strupenemu drevesu brezsrčnega egoizma se je donášalo tisočletja nove hrane, na kar je vzrasčalo vedno višje in višje, dokler je obsenčilo ves civilizirani svet. Podlaga človeškega značaja je postala sebičnost in iz nje so izvirala vsa početja človeka. Da naj ostanemo še celo po smrti sebični, se nas še danes uči: »Stori dobro, fla dobiš tamkaj zasluženno plačilo«. Umstvena sebičnost je toraj postala gonilna moč vsega človekovega početja, kajti bogastvo je imelo vedno predpravo, revščina pa sramoto in pomanjkanje. Na ta način se je sereda človeštvo kaj hitro pokvarilo, kajti uže boj, ki ga bje posameznik v moderni državi proti svojemu sočloveku za obstojo, pokvarja človekov značaj. Tak boj uplaca na njega vse drugače, nego boj čelga naroda, ki ga bje napram skupnemu sovražniku. Prvi vzbujajo nevoščljivost, sovraštvo, zavist, i. t. d. slednji velikosrčnost in zatajevanje samega sebe.

Množica danes tava v pomanjkanju, poniževana, zavidana je po svetu in ne bilo bi prav, če bi se od nje veliko zahtevalo v duševnem in nrvnem oziru. Zadržna generacija je z ozirom na prejšnje generacije, na višku razvade, in kako bi bilo toraj mogoče v izmozganem telesu poprečnega človeka iskati močan duh in ravnotak značaj. Korenina vse nrvnosti je samozmaga in poteptanje sebičnosti, ta pa se na eni strani umetno goji s predpravicami, ki so v zvezi s bogastvom, na drugi strani pa peša fizična moč vstled nezadostne hrane. Dan na dan delati, in vzlíc temu ne več pridobiti, kakor je neobhodno potrebno in niti to ne gotovo, to ubija in uničuje vse višje duševne darove.

Dušerno življenje revežev in bogatinov gre vsako svojo pot in kolikor bolj se ta pot razdrojujejo, tem bolj se smatrala oba kot popolnoma različna človeka, ki nimata drug za drugega nobene brige. Na eni strani sovraštvo, na drugi zaničevanje, bogatini in reveži so si stali vedno tuji drug

proti drugemu. Oni imajo druge misli, druge občutke, druge nazore, drug jezik, druge navade in druge noše.

Nič nimajo skupnega, nego samo med sebojno nezaupanje. To sta dva naroda kapitalističnih držav. Prepada, ki jih loči, je globlji nego je narodnostna razlika. Slovenci in nemški šorinist istega razreda se lažje sporazumerata nego bogatin in revež iste narodnosti.

Z grozo bo svoječasno človeštvo spoznalo, kako neusmiljeno se zlorabljajo vsi nežnejši deli človeka v sebične namene in ravno tisti, ki vedno upijejo, da je človeška narava nepopoljšljiva in da je le vzgoja ono sredstvo, ki daje človeku smisel za urav. ravno v njih interesu se to dogaja.

Kakor marsikatera druga, mora tudi ta neresnica podpirati njih vladohlepnost. Malthusa, ki je splošno bedo »znansstveno« dokazal kot naraven zakon, so mogotci obdajali s vsemi častmi in teh je lahko vsak deležen, ki dokazuje, da je človeški značaj nepopoljšljiv. Kam bi prišli tudi mi s svojo kulturo, če bi gonilna moč, sebičnost, izginila?! Nikoli ne bo človek gospodarsko blagostanje splošnosti predpostavljati svojemu lastnemu, kajti v pravici zasebne lastnine je ravno značilna razlika med človekom in živaljo.*) Vsak drugi način bi se protivil človeškemu značaju. Zato se udajte v svojo usodo, lačni in smrzajoči! Pravičnejša razdelitev naših delarnih produktov, je nemogoča. Ali vam ni znano, da so bili vedno bogatini in reveži in da toraj tudi vedno ostanejo! Ali vam ni znano, da mora priden in varčen vedno več posedovati, nego pa len in zapravljiv?! Ali ne vidite, da je najbogatejši vedno tudi najpridnejši in najvarnejši?! Ne delajte torej pesti, temveč sklepajte svoje roke in prenašajte ponižno neodvrljivo bedo, kajti vaše je nebeško kraljestvo! Preje bo šla kamela skozi šivankino uho, nego priden in varčen v nebeško kraljestvo!

(Dalje prihodnjič.)

Neizvedene koncesije.

Po znanem gibanju leta 1905 in 1908, je bilo železniško ministerstvo primorano, po solidarnem nastopu uslužbencev, dovoliti celo vrsto koncesij. Veselje v Izraelu je bilo veliko, in marsikateri zaspanec se je vzdramil, ko je spoznal, da nauk o solidarnosti ni fraza. Članstvo se je v železničarski organizaciji na mah podvojilo in nada, da bo organizacija v doglednem času vsebovala vse železničarje, brez razlike, ni bila neutemeljena. Koncesije, ki so uže izvedene, so stale ministerstvo preko 14 milijonov kron, vsekakor svotica, ki pride pri enem ministerstvenem resoru gotovo v poštev. Da po-

*) Papeževa enciklika od 12. maja 1891.

sameznik tega ne čuti tako kakor bi morda želel, je pa verjetno tem bolj, če se upošteva velikansko število uslužbencev pri državni železnici. Vse pa tudi lahko vsak posameznik, da niti polovica danih obljub ni še rešenih, ne izvedenih. Smoter solidarnosti toraj ni zgubil svojega pomena, nasprotno, najtesnejše združevanje je čimdalje bolj potrebno. Veselje vsled nepričakovane zmage je bilo toraj veliko in morda je ravno to vzrok, da je velik del teh železničarjev porabil na dejstvo, da je bila zmaga mogoča le vsled vzgledne solidarnosti. Drugače si ne moremo tolmačiti mlačnosti, ki je v zadnjih časih nadomestila bivšo bojaželjnost. Nasledki te mlačnosti seveda tudi niso izostali in danes smo znova siljeni v boj, ne sicer v plošen boj, pač pa v dejalne boje. Ministerstvo je svoječasno priznalo med drugimi koncesijami tudi potrebo reorganizacije pri proračunu različnih premij. Ena teh je premija na premog, ki je po sedanjem načinu neudržljiva in pomenja za dotičnike, ki imajo do nje pravico, stalno nevarnost. Sistem, po katerem se proračuna je tako komcipliran, da je onemu, ki z njo računa, vsaka kontrola skoraj nemogoča. Zavzela je toraj mesto negotovega dohodka, ki je odvisen od vsakega bolj, nego od ti-stega, ki mu omogočuje in olajšuje tudi najnesramnejšo korupcijo, ki vlada po vsih kurilnicah, v enih bolj, v drugih manj vidno. To je fakt, ki je strojevodjem že leta in leta znan, ter je dal že večkrat povoda, da so se z njim pečali zastopniki te kategorije, prvokrat javno na I. konferenci avstrijskih strojevodij v Pragi 90% uslužbencev te kategorije zahteva že leta in leta tozadevne remedure in le zato, ker je ministerstvo obljubilo, da stvar reši, so debate o predmetu ponehale. Ko pa je ministerstvo spoznalo situacijo ni videlo nastalo mlačnost med osebjem, je enostavno na dano obljubo pozabilo in krivičen sistem te premije vlada še danes. Naravno je toraj da je velika večina — izuzemši nekaj umazancev — vsled tega početja merodajne oblasti razburjena in da je agitacija za ta predmet postala zopet živahnejša.

Novi boji so toraj pred vratmi in se pričnó z konferenco strojevodij in kurjačev c. kr. državnih in podržavljenih železnic, ki bo dne 4. oktobra zborovala na Dunaju. Zahteve, ki se bodo tam stavile niso nove, le pokazati je treba, da osebje prejkoslej stoji na stališču, da se pereče vprašanje reši in sicer tako reži, kako so to uslužbenci vedno zahtevali, namreč, da se današnja *negotora* premija nadomesti z rednim pavšalom proračunanim na podlagi kilometrine in ga razvrsti po službenih skupinah. Odpraviti bode tudi treba kričečo krivico, po kateri danes dobiva kurjač, toraj tisti, ki ima v prvi vrsti posla s premogom, samo 30%, dočim se priznava strojevodji 70%. Debate na konferenci utegnejo postati jako zanimive, ker se bodo udeleženci gotovo potrudili dokazati upravi, da je današnji sistem krivičen in neudržljiv, ker omogočuje samo nezdravo korupcijo. Želimo toraj, tako strojevodjem kakor kurjačem, največji uspeh pri njih delovanju in jih zagotavljamo popolne solidarnosti se strani ostalih kategorij. Želimo pa tudi, da bi prizadeti iz tega slučaja spoznali, da se vsaka popustljivost in mlačnost prejalislej maščuje. Če bi bili železničarji, toraj tudi strojno osebje verovali bolj v moč solidarne organizacije nego v puhle obljube kakega ministra, potem bi bilo potrebno gibanje obnoviti, in vprašanje reorganizacije premije na premog bi bilo uže dolgo rešeno tako, kakor to vdeleženi zahtevajo. O razpravah na konferenci, hočemo seveda poročati o prihodnji številki. Slejkoprej nam pa ostani geslo: »vsi za enega, eden za vse«, sveto.

Železničarji! Zahtevajte povsod Vaš strokovni list „Železničar“.

Dopisi

Nabrežina. — Narodnjaška zagriženost se hoče znositi na vse zadnje tudi v Nabrežini nad ubogimi železničarji.

To trditov nam dokazuje sledeče: Na naši železniški postaji imamo uslužbenega sodr. Pečorarija, ki je italijanske narodnosti in katerega je božja previdnost obdarila z milostjo, da je prišel v službo med Slovence in da si je najel stanovanje pri jednem nabrežinskih narodnih velemož. O tem slednjem smo bili do danes mnjenja, da je možak, že radi svojega trgovskega stanu. Železničar, italijanske narodnosti, s tremi drobnimi otročiči in prvrhu še vdovec, je bil rodoljuba tako dolgo dober, dokler mu ni poslednji našel slovenskega namestnika, je imel do sedaj itak stanovanje. Odpovedal je ubožcu kar meni nič tebi nič stanovanje in moral bo ostati brez strehe, ker v Nabrežini vlada največja mizerija, radi pomanjkanja primernih delavskih stanovanj. Na vprašanje, če je denar italijanskega delavca drugačen nego oni slovenskega, vele-narodnjak ni dal nikakega odgovora kakor tudi ne na očitanja, da ga je izgnal iz stanovanja radi njegove narodnosti. Vsiljuje se nam mnjenje, da se mu je le iz teh slednjih nagibov odpovedalo stanovanje spoznali smo pa tudi objednem, da nacionalistično huj-skajnje presega vse meje zagriženosti in strasti.

Delavstvo lahko sprevidi, da narodnjakom ni prav nič ležeče na usodi delavca, kar na vse zadnje ni nič novega. Naravnost nesramno pa je, maščevati se nad ubogim delavcem radi njegove narodnosti, ki ni prav nič kriv, da ga je usoda pognala iskat si živeža z otročiči vred med ljudi njemu tujega jezika, med dobrodušno-oderuške slovenske narodnjake.

Nekaj nizkotnega je to; čisto navadna nacionalistična lumparija, katere so zmožni le navadni narodni mešetarji. Kdor namreč nima spoštovanja do tujega naroda, je tudi lastnemu narodu samo peto kolo, čeprav na vse usta kvasi o narodnosti in človekoljubnosti.

Taka je torej toli opjevana slovanska gostoljubnost! — *mp.* —

Ljubljana drž. kolodvor. Piše se nam: Na naši postaji vladajo kaj čudne razmere, tako da človek ne vé kako bi svojo službo opravljal, da ne bi prišel ali s sodnijo ali pa z gospodom načelnikom v konflikt. Odkar smo dobili nekaj novih gospodov k prometni službi, je postala ta služba naravnost neznosna. Mi sicer nimamo namena, gospodom karkoli predbacivati, konstatirati pa moramo, da jim manjka še rutine in to je ravno vzrok, ki otežkočuje službo. Največji križ ima seveda premikalno osebje z krajevnim mojstrom vred. Odredbe, ki se dajejo v pisarni glede sestave vlakov, se preminjajo vsakih pet minut, kar naravno, delo jako otežkočuje. Na postajno razmerje se službujoči uradnik ne ozira in posledica tega je, da je na prostoru toliko voz, da je nemogoče službo tako opravljati, kakor to predpisi velevalo in je osebje v trajni nevarnosti, da se pripeti kaka nesreča, ki bi utegnila eventualno postati usodepolna, tako za uslužbence, kakor tudi za material. V službo se pošilja ljudi, ki so po izreku zdravnika za to službo nesposobni in zaradi tega tudi v tej službi nastavljeni ne morejo biti. Take odredbe so proti predpisom, škodujejo službi in tudi dotičnim uslužbencem, ki bi morda pri kaki drugi službi vendar dosegli cilj, po katerem streme, namreč, da se jih nastavi, ker zdravniško spričevalo trdi, ga so za »skupino B« uporabni. Nenevadno je tudi dejstvo, da se uslužbencem, ki so že po več let v službi državne železnice, otežkočuje vstop v provizijski sklad. Pravila vendar trdijo, da ima vsak uslužbenec, ki je doslužil eno leto, pravico do vstopa. Nikjer pa ne stoji, da mora biti sposoben za »skupino A«. To so sicer v

očeh merodajnih gospodov malenkosti, ki pa jako veliko pomenijo za prizadetega, in kažejo nekako nelepo brezsrčnost napram delavstvu. Nadejamo se, da bo gosp. Krašovec, načelnik postaje, v tem pogledu napravil red, ki bo v korist ne le prizadetim uslužbencem temveč tudi upravi sami. Poučiti bi bilo tudi dobro nekatere še neizkušene uradnike, da ni dobro preveč uganjati naroden šovinizem; saj smo vendar večji del vsi Slovenci. Seveda je tudi med Slovenci razlika. Nekateri smatrajo za najhrajši čin slovenstva, prižiganje svaljčice z užigalicami »Ciril-Metodove družbe«, čeprav je svaljčica zloglasna »drama«. Drugi zopet upajo rešiti slovenski narod z »Nazdr! in Živijo!« pozdravi, kar se včasih ne strinja z lačnim želodcem pozdravalca. Imamo pa tudi Slovence, ki trdijo, da bo slovenski narod še le takrat srečen, kadar se reši, potem kulturne povzdige, gospodarskih spon, v katerih ječi. In te gospodarske spone niso izključno drugonarodne. Tacih Slovencev je tudi na državnem kolodvoru največ. Da imamo med seboj tudi Nemce, zato ti ne morejo nič; tlačaniti pa morajo ravno tako kakor vsak drugi. Izkoriščanje je toraj najnarodno in logično je, da mora biti mejnarodno tudi delo. V posameznosti se za danes ne spuščamo, upamo pa, da merodajni krogi potrebno ukrenejo, da se označeni nedostatki odpravijo. Le nekoliko resne volje, malo manj šovinizma in nestrpljivosti, in šlo bo. *Mirosljubnež.*

Ljubljana — državna železnica. Ni vse zlato, in tudi povsodi ni vse v redu, akoravno se javnost z vsako stvarjo ne peča. Moglo bi se tedaj tudi misliti, da je v ljubljanski delavnici za popravljanje voz vse v redu. Temu pa seveda ni tako. V ta oddelek smo dobili pred nedolгим časom novega delovodjo, ki je precej pokazal svoje sovraštvo napram organiziranemu delavstvu s tem, da je dal potrgati raz sten vabila na železničarski shod.

Prejšnji delovodja se nad takimi malenkostmi ni spodtikal, zaradi tega tudi seveda ni bil v milosti pri vodstvu. Če pa novogospod misli, da se bo na ta način prikupil, se zelo moti. Nas to ne tangira, ker imamo za svoja obvestila, uamenjena članom dovolj sredstev na razpolago; veseli nas pa, da smo novo moč takoj spoznali. Razum omenjenega dokaza ljubezni do delavstva, skuša ta gospod uvesti v delavnici nov, do sedaj nepoznan priganjaški sistem. Mož namreč enostavno določa čas, v katerem mora biti odkazano delo dokončano, brez ozira nato je-li jo je mogoče izvršiti ali ne. S takimi odredbami se seveda pogosto le osmeši in neprosto voljno pripoznava, da njegove strokovne zmožnosti nimajo posebne vrednosti. Skuša tudi vzgajati brez značajne in denuncijante s tem, da določi enega, kateremu naloži odgovornost za svoje tovariše in za delo. S tem upa razdvojiti delavce med seboj, kar bi mu seveda lepo služilo v njegove sebične namene. V kolikor so nam razmere v tej delavnici znane, gospod svojih želja ne bo videl uresničenih, vzlic temu pa upozarjamo sodruga, naj pazijo in naj takoj poročajo o dogodljajih, ki bi se eventualno pojavljali. Vsak izvrši po svoji dolžnosti odkazano mu delo, za vse drugo naj se pa briga gospod delovodja sam. Če je imel morda v črni Tirolski svoj sistem upeljan, po tem se moti če misli, da bo to tudi v Ljubljani šlo. Splòh pa bi mu svetovali, da se postavi bolj na svoje noge, kakor da posluša neslano hujskanje neizkušenih organov, ki mu dajejo navodila, po katerih mora priti z delavstvom v konflikt, če jih bo uvaževal. *Rdeča straža.*

Iz ljubljanske državne železniške kurilnice smo dobili sledeči dopis, ki ga sicer objavljamo, o katerem pa nikakor še ne verujemo, da bi bil istinit, kajti, če v resnici vladajo take razmere, potem bi moralo imeti uže davno državno pravdnštvo posla s tem od delkom. Dopis se glasi:

Cenjeni sodrug urednik: Odkar izhaja naš sobojevnik „Železničar“, sem vedno

njegov čitatelj Niti črka mi ne uide, a notice, tičoč se naše kategorije nisem še zasledil. Ni je najti! Ne vem kaj naj si mislim. Berem o čuvajih, o sprevodnikih, o delavcih na progi in v delavnicah, o postajnem in skladišnem osebju, da celo o strojevodjih berem, kar pa ne najdem, so živalice „pol tiča pol miša“ v železniškem jargonu jim pa pravijo strojevodjevi namestniki. — Gosp. urednik, jeli morda v obče v tržaški direkciji ta stvarica izumrla?! Mogoče bi pač tudi bilo, kajti pri nas v Ljubljani je svet s plankami zabiti in posebno v naši kurilnici se ne zve ničesar, kaj se kje drugje godi. Ali pa živé morda našim strojevodjevim namestnikom podobni ljudje v drugih kurilnicah tako lepo, da se o njih nič ne sliši? Naše razmere vsaj niso take, da bi imeli povoda, biti zadovoljni in zato sem se namenil, da se obrnem do Vas, gosp. urednik s prošnjo, da obelodanite naše težnje, kjer sem mnenja, da se morda pozneje še kje drugje kdo oglasi. Da naše razmere niso povoljne, sem uže omenil; da so naravnost nečuvne, naj mi bo dovoljeno v sledečem dokazati.

Mlad strojevodjevi namestnik je pravcati „pol tiča pol miša“, kajti danes je na desni, jutri na levi strani stroja. Kje slučajno stoji danes in kje jutri, je odvisno izključno od usode, ki je utelešena v prav mali, neznatni, zato pa zelo hudobni osebi. Izkorišča se ga v obče ravno ne, zato pa se zahteva od njega razne „Gefälligkeiten“, v podobi 24, 32 do 43 urne službe. To gotovo ni preveč, kajti če take službe lahko opravljajo različni G. I. B. in še nekaj tako čednih „pustabov“, jo mora opravljati tudi vsak drug, če hoče, da ne pride čezenj „usoda“, ki ga pomakne z desne na levo stran. Da si tega nihče ne želi, je vtemeljeno v tem, da vsakdo težko izhaja z dohodki, ki so odmerjeni za službo strojevodje in mora kot kurjač, besedno — stradati. Imam tovariša(?) ki je na kranjskih progah napravil letos v enem mesecu 4762 kilometrov vožnje 63 ur premikanja in vzdrževal 30 ur stroj za službo pripravljen. Pri tem poslu je zaslužil 103 krone 15 vin. kilometrine.

Gospod urednik! pravijo, da ste bili sami železničar in če je to res, potem si bodele lahko izračunali, koliko službe mora človek napraviti, če hoče zaslužiti to, kar je moj imenovani tovariš(?) zaslužil in če Vam v olajšavo računa povem, da so prišle pri tem zaslužku tri proge v poštev in sicer: gorenjska s 64 km, kočevska s 72 km in novomeška s 76 km. Ta tovariš(?) pa ni sam, imamo jih še nekaj njemu podobnih in smelo trdim, da so izključno le-ti vzrok tu vladajočega terorizma. Lahko si torej predočite, kakšen položaj ima tisti, ki v označeni umazanosti noče ali ne more konkurirati?

Njegov položaj je neznosen in trpinči se ga na vse načine, katerih je seveda na izbiro „Hund, friss oder krepir!“ je vladajoče geslo in kdor tega ne upošteva, gorje mu. Porečete, to je nemogoče, saj je vendar ministerstvo izdelalo služben red (Rang). Vidite gosp. urednik, to je ravno, kar se je menda v naši kurilnici zgubilo in v naglici nadomestilo s „protekcijo“ „dobrih voznikov“. — Seveda, če bi kdo našemu načelniku protekcijo predbacival, bi bil morda še celo užaljen, kajti po lastnem zatrevanju mu ga ni para glede pravicoljubnosti; seveda govoré „Dinstajntajlungé“ in „Kvalifikacije“ popolnoma drug jezik. Kakor smo slišali, je ustanovil svoj čas naš oddelkovodja, gosp. nadinspektor Litrow društvo proti pijancem. Pri nas se je pa stvar tako tolmačila, da se ima pijanec protežirati in tako smo srečno dospeli do tega, da so rastlinice, pijančevanje, denuncijanstvo in brezprimerno izkoriščanje v službi, v najlepšem cvetju; kdor jih ne čisla, je krakeler, soci, in kdo ve, kaj še in gotovo ga zadene prej ali slej „usoda“.

V kolikor posnamem iz dopisov v „Železničarju“, se na vseh koncih in krajih skuša službo tako urediti, da vsaj deloma odgovarja človeškim potrebam. Pri nas je nasprotno in vedno se izgovarjajo, da ni ljudi.

Jaz prav rad priznam, da je za tukajšnje prometne razmere premalo ljudi in strojev: vendar sem mnenja, da to ni naša krivda. Berem vedno o krizi, ki provzroča velikanško brezposelnost: toraj k nam z njimi, nam jih manjka! Mar mislite gospod urednik, da bi to zloglasnim tantinom škodovalo?! Če je to, potem seveda

Iz omenjenega toraj za danes lahko posnemate „daß etwas faul ist im Statte Dänemark“, in veselilo bi me, če bi se hoteli za stvar nekoliko zanimati. Dobili bi precej poučnega gradiva, ki bi prišlo morda svoječasno prav. Če mi dovolite, Vam še prihodnjič poročam podrobnosti, ki bodo „vlekle“, seveda le, če Vam je prav. Literat sicer nisem in tudi časnikarstvo ni moj poklic, vzlic temu se hočem pa vendar potruditi v nadi, da vrč hodi le toliko časa k studentu, da počí. Morda počí tudi pri nas.

Pozdravljam Vas Vaš udani

Ernst.

Komentarja temu dopisu menda ni treba. Govori se o 24, 32 do 43 urni službi in to je dovolj. Opozorili bi samo ravnateljstvo, da naroči uradnikom, ki kontrolirajo službene knjižice (Dienstleistungsbüchel), da poleg denarne svote, seštejejo še službene ure. Da se bo to vestno vršilo bomo poskrbeli mi z nasprotno kontrolo in ob enem vprašali generalno inšpekcijo avstrijskih železnic, kdaj je izdala nove predpise o službi in počitku, o katerih nam pa do danes ni nič znano. Če pa kurilniško nadzorstvo v Ljubljani misli, da je uže nenasiljivosti posameznih umazancev dovolj, da tudi za ostale uslužbence oktrojira take nečloveške službene zahteve, potem se moti, in poskrbeti hočemo, da se bo gospod načelnik začel na stara leta predpisov učiti, kakor to tudi zahteva zakon. Menda se razumemo!

Stanarina čuvajev in njih stanovanja na gorenjski progi.

Čuvaji imajo, kakor vsi nastavljeni uslužbenci, poleg svoje plače tudi še stanarino. Da vse skupaj ne odgovarja faktušnim potrebam, o tem menda ne bo dvoma, vsaj pri tistih ne, ki poznajo življenske razmere železniškega čuvaja. Zato je nečuvno dejstvo, da se tem trpinom še od skromnih dohodkov, ki jih imajo, trga, naravnost brezprimerna brezsrčnost. Navadno ima čuvaj mesto stanarine stanovanje in kedo ne pozna ličnih hišic poleg tira, ki vsebujejo srečne družine teh čuvajev. Na Gorenjskem so take-le:

1. Predsoba ima	5.70 m ²
2. Kabinet ima	9.30 m ²
3. Soba ima	18.72 m ²
4. Stranišče	—
5. Klet	—
6. Podstrešje	—

Predsoba se ne more vračunati, vzlic temu da služi eb enem kot kuhinja. Ravno tako je s straniščem, z kletjo in s podstrešjem. V poštev pride le kabinet z 9.30 m² in soba z 18.72 m², toraj skupaj 28.02 m²; m² se računa po 5 kron, toraj je taka vila železniškega čuvaja vredna 140 kr. 20 vin. na leto. Za čuvaje, ki stanujejo v čuvajnicah pa pride poleg tega še v poštev 10% popusta, to je 14 kr. 1 vin., tako, da je faktušna cena stanovanja 126 kr. 9 vin.

Iz same bojazni, da se ne bi čuvaj preobjedel, pa odtegne uprava čuvaju vso določeno mu stanarino v znesku 175.00 kron, toraj 48 kron 91 vin. več nego je stanovanje vredno in cenjeno. Nehote se mora človek uprašati: Je-li taka umazanost mogoča pri podjetju, kakor je drž. železnica?! Vsak črevljarski mojster bi se sramoval takega početja napram svojem pomočniku, železniška uprava pa tega srama menda nima; iz tega dejstva se to dá vsaj posneti. Da so

temu početju vzrok v prvi vrsti tudi čuvaji sami, je seveda tudi žalostna resnica, ker vzlic bedi in preziranju ne pridejo do spoznanja, da je v edinosti moč. Kaj takega si uprava gotovo ne bi dovolila če bi vedela, da so čuvaji organizirani v trdnih vrstah soc. dem. organizacije.

Nositi svoje prihranjene, ali bolje, pristradane groše franciskanom na Brezje, je morda koristno za obljubljeni drugi svet, želedec pa gotovo nima koristi od tega.

Čuvaji, probudite se toraj v lastnem interesu in v interesu svojih otrok, katerim brezsrčna uprava jemlje kruh iz nedolžnih ust edino le zato, ker ste sami tako brezbrizni, da se niti za lastne razmere ne brigate. Dela in odgovornosti se vam nalaga vedno več, dohodki vaši se pa ne povišujejo v isti meri. Spomnite se reka, ki ste ga učili svoječasno v prvem razredu ljudskih šol in ki pravi: Pomagaj si sam, in bog ti pomore. Če toraj prenašate, vnebovpijoče krivice, ki se vam godé, potem nimate pri tem le škodo, temveč grešite tudi proti božji volji, ki vam velevala, da si pomagata. Vsi toraj v zmagonosne vrste organiziranega proletarijata in napočili vam bodo lepši dnevi.

Razmere pri bosn. železnicah.

Ko je Avstrija v izvrševanju mandata, izročeni ga ji na Berlinskem kongresu, zasedla leta 1878 Bosno in Hercegovino, je to stalo našo ubogo očetnjava mnogo milijonov goldinarjev, potokov krvi, tisoče pohabljenec in hirajočih. Našla je divjo deželo brez vse kulture, kjer so se razprostirali obsežni gozdovi in kjer se je morala delati — pot s sekiro in lopato. Cest tamkaj ni bilo in z neznosnimi težavami so prodirali naši pomilovanja vredni vojaki naprej, in to v najhujši vročini.

Danes seve izgleda naša „nova očetnjava“ precej drugače. Kultura se je uvedla in kakor bi roko obrnil, se je vse spremenilo. Ceste in železnice so se zgradile; iz malih starih sel so nastala čedna moderna mesteca, gozdovi so se presekali, dežela se je kultivirala, poiskali so se v hribih naravni zakladi. Kratko rečeno, Bosna in Hercegovina se veselita kulture; seve Kallay-Burianove kulture, ki je umela predstavljati Potemkinove vasi tujcem in domačinom. Za vsemi temi lepotami uprizorjenimi za prvi pogled, pa zdihuje tlačeno in usuznjeno ljudstvo, ki bitko občuti groze kapitalističnega gospodstva.

Delavni stanovi, ki so kultivirali obe deželi s svojim delom, so oropani vse prostosti, ter zdihujejo v brutalnem tlačanstvu kapitalizma in birokracije.

In če je že delavstvo sploh izkoriščevano, slabo plačano in vrhutega oropano vseh političnih pravic, trpijo bosanski železničarji še bolj pod „ljubeznopolnim varstvom matere države“. Oni niso le slabo plačani in njih delavne in plačilne razmere niso le neurejene, temveč oni zdihujejo pod najpodlješo samovlastjo in korupcijo bosanske birokracije. Gorje mu, kateri se predrzne izgovoriti prosto besedo ali pa kritizirati razmere; taisti zapade brez vsakega varstva plačanim priganjačem, ki mu pripravijo pravcat pekel, da, v mnogih slučajih ga spravijo celo ob kruh. Prigodilo se je že, da so se zaplenila pisma sumljivih uslužbencev, samo da bi se zvedelo, kake vsebine so dopisi tega ali onega uslužbenca.

Za danes hočemo pokazati našim avstrijskim tovarišem, v kakšnih razmerah živé bosanski železničarji. Mogoče, da se bodo spominjali mnogi naši tovariši, kako je bilo nekdanj v Avstriji in kako se je vsled boja in truda organizacije v tem oziru zboljšalo stanje železničarjev.

Bosansko-hercegovinski železničarji (uradniki, poduradniki in uslužbenci) so razdeljeni v tri razrede, po katerih se odmeri službena

doklada (nekaka vrst starinska doklada). V prvi razred so uvrščeni uslužbeni na Dunaju in v Sarajevu, v drugi razred uslužbeni v okrožnih in okrajnih mestih in v tretji razred uslužbeni v ostalih krajih.

Uradniških plačilnih skupin je sedem:

	Plača	Razred	Službena doklada	Napredovalni roki v letih
	K		K	
II. Skupina	8000	1.		
	7300	2.	1800	5
	6600	3.		
III. "	6000	1.	1600	
	5500	2.	1320	5
	5000	3.	1280	
IV. "	4600	1.	1400	
	4200	2.	1160	4
	3800	3.	1040	
V. "	3400	1.	1200	
	3200	2.	1000	3
	3000	3.	900	
VI. "	2700	1.	1000	
	2500	2.	840	2½
	2300	3.	700	
VII. "	2100	1.	800	
	1900	2.	680	2
	1700	3.	620	

Poduradniki so uvrščeni v tri skupine:

I. Skupina	3100			
	2900	1.	700	4
	2700	2.	580	
	2500			
	2300	3.	520	3
	2100			
II. "	2000			
	1900	1.	600	
	1800	2.	500	2½
	1700	3.	450	
III. "	1600			
	1500	1.	500	
	1400	2.	420	2
	1300	3.	380	

Uslužbeni so istotako uvrščeni v tri skupine in sicer:

I. skupina	1500	1.	450	
	1400	2.	370	4
	1300	3.	330	
II. "	1200	1.	350	
	1120	2.	290	3
	1040	3.	200	
III. "	960			
	880	1.	250	
	800	2.	210	2
	720	3.	190	

Kar se vidi na prvi pogled, so nizke začetne plače in pa zneski, za katere napredujejo uslužbeni in poduradniki. V uslužbenih skupinah III. in II. (plača od 720 do 1200 kron) so napredovanja določena po 80 kron, v poduradniških skupinah III. in II. (plača od 1300 do 2100 kron) pa po 100 kron, pri uradnikih pa povprek za 200 kron.

Značilna je tudi zelo nepravilna razdelitev službenih doklad. Pri uradnikih se menja ista med 60 in 280 kronami, pri poduradnikih med 40 in 120 kronami in pri uslužbenih med 20 in 90 kronami. Napredovalni roki bi se bili sprejemljivi, če bi se ne vedelo, da se šopiri pri napredovanjih turška ali recimo rajši ruska samovoljnost in da se stavijo velike ovire prehodom iz ene plačilne skupine v drugo. Četudi bi šlo vse pravilno, bi rabil uslužbenec 27 let, preden bi od začetne plače 720 kron dosegel končno plačo 1500 kron. Poduradnik (če bi bil takoj imenovan poduradnikom), bi rabil 37 let uslužbenec pa, ki bi se v plačilni stopinji 1300 kron imenoval poduradnikom, bi moral doseči Metuzalemovo starost, preden bi dosegel poduradniško končno plačo. Kaj bi rekli k temu avstrijski tovariši, če bi imel ta obris pri nas veljavo. Seve, Bošnjaki nimajo organizacije in nikogar, ki bi se zavzel za njih koristi. Vsled tega pa dela železniška uprava, kar hoče.

Če so plačilne razmere stalno nastavljenega objekta tako slabe, so še slabše pri delavstvu, katere so popolnoma neprimerne obči draginji življenjskih potrebščin.

Najbolje plačani delavci so še rokodelci v delavnicah; ti imajo vsaj urejeno povišanje plač. Ostalo delavstvo pa je jako na slabem in so tukajšne razmere jako potrebne vreditve.

Delavniški delarci, v kolikor so rokodelci, dobivajo plače na uro po 28 vin; v prvih sedmih letih se jim ta plača zviša vsako leto po 2 vin, na uro; med 7. in 13. službenim letom se jim zviša za nadaljnjih 1½ vin, na uro; od 14. do 20. leta za 2 vin, od 20. do 22. leta za 3 vin; nadalje za vsake 2½ let službe po 2½ vin, do 30. službenega leta. V 33. letu pa do 36. službenega leta pa za 3 vin, in po 36. letu za 4 vin, na uro, dokler ne doseže določenega najvišjega zneska 78 vin, na uro. Srečen isti, kdor zamore tako dolgo vstrajati pri bosansko-hercegovinskih državnih železnicah!

Pomožni delarci so še precej na slabšem. Njih začetna plača znaša 26 vin, na uro in se zviša v dokladah po 2 vin, na uro do najvišje plače 45 vin, na uro.

Dinarji imajo najmanjšo plačo 22 vin, največjo pa 35 vin.

Normalni delavni čas za vse te tri delavske kategorije je *devet ur*.

Postajni delarci dobivajo v večjih mestih po K 2-20 drugod pa po 2 kroni dnevne plače. Delavni čas in napredovalni roki niso urejeni.

Progovzdrževalni delarci so uvrščeni v dve skupini: a) rokodelce in b) delavce.

Rokodelci dobivajo dnevno plačo, ki je navadna v dotičnih krajih, kjer so vposleni. Povišanje dnine se izvrši vsakih pet let za 30 vin, na dan. Najvišja plača je za ključavničarje 6 kron, za druge pa 5 kron.

Delarci imajo začetno dnino K 1-60; povišanje se izvrši vsakih pet let za 10 vin, na dan. Delavni čas znaša deset ur. Po zimi pa se dela po osem do devet ur, kakor je ravno vreme. Seveda se jim vedno odtrguje plača, posebuo v deževnih dneh.

Ti podatki so nekak vzgled našim avstrijskim tovarišem, ki poznajo *«lepe čase»* pred l. 1893. Mladi tovariši pa iz tega lahko posnamejo, da so vse to, kar je sedaj pri nas boljše pridobili le vsled neumornega delovanja organizacije.

Da bode slika o bosanskih razmerah, ki jo tu podajemo, bolj popolna, je treba, da pojasnimo razmere, tičeče se živil, stanovanj, šol itd. in še-le potem bo mogoče pojmiti o sreči bosanskih in hercegovinskih železničarjev.

V večjih mestih je pomanjkanje stanovanj v bližini službenih krajev jako občutljivo. Stanovanja so slaba in ne odgovarjajo zdravstvenim predpisom. Boljša stanovanja pa so tako draga, da jih uslužbenec ne more plačevati.

Ako dobi uslužbenec naturalno stanovanje, mora tudi to drago plačati. Tako n. pr.

mora uradnik ali uslužbenec plačevati za eno sobo po 160 kron, za čimnato ali za kuhinjo po 80 kron stanarine na leto. — Uslužbenec plačuje za iste prostore po 120 oziroma 60 kron na leto. Plačati se pa mora ta stanarina brez ozira na to, kje je odkazano stanovanje, ali v mestu ali pa v kakšni vasi. Zasebna stanovanja so pa še mnogo dražja.

Če priračunamo dragi stanarini visoke cene živil, je sploh neverjetno, da železničarji zamorejo izhajati s tako pičlim zaslužkom. Zalaganje ljudstva s živili je izključno le v rokah špekulantov, ki jih dobivajo od drugod; v tem oziru ne pridelujeta Bosna in Hercegovina ničesar. Vsled tega zahtevajo špekulantje cene, kakoršne se jim ravno poljubijo. Toda ne samo živila so jako draga, temveč tudi druge potrebščine, kakor obleka obutev itd. Tej splošni draginji priti v okom, bi bilo le mogoče, ako bi vzeli železničarji zalaganje s potrebščinami v svoje roke in v to svrhu ustanovili konsumne zadruge. Sicer je v Sarajevu, skladišče živil, a ne more uspevati, ker nima pravega vodstva in vsled tega ne odgovarja potrebam v nobenem pogledu. Izmed živil je le eno po ceni in še to v škodo železničarjev, namreč vino. Marsikateri železničar vporabi to priliko, da išče v vinu tolažbo. Železniški upravi je pa ravno ta okolščina jako po godu, ker s tem si pridobi voljna orodja za svoje izkoriščevanje.

Izobrazba dece povzroča uslužbencem mnogo stroškov, ker je šolstvo v Bosni in Hercegovini na najnižji stopinji. Tudi ti stroški se morajo vračunati pri pičlih dohodkih uslužbencev. Tukaj pomagati bi bila dolžnost države in železniške uprave s tem, da ustanovi šole na vseh večjih postajah, kjer je vposleno osebje. Zunaj vposlenemu osebju bi se moralo z ustanovami in drugimi pripomočki omogočiti potrebno izobrazbo izobrazbo dece. Seveda pod sedanjimi okolščinami bi bila to za merodajne kroge prevelika zahteva.

Preidimo k vzroku, zakaj vladajo take razmere v skupini, ki je toliko važna za državo kakor za splošnost in kako je mogoče, da so bosansko-hercegovski železničarji izročeni na milost in nemilost izkoriščevanju in samovoljstvu mogoteev in zakaj da so zapadli bedi in lakoti. Železničarjem v Bosni in Hercegovini manjka organizacije in solidarnosti. Mnogo jih je, ki vtaplajo v vinu svoje gorje in morijo s tem zadnji čut dolžnosti, ki jo imajo do samih sebe, do svoje družine in svojih tovarišev. Mesto da bi se tesno združili s svojimi tovariši in se združeni bojevali za boljšo bodočnost, pa segajo po kozarcu. Sicer obstoje različna železničarska društva, kakor: uradniško, strojevodniško, uslužbeno in poduradniško društvo. Precej železničarjev je pa tudi pri dunajskih društvih.

Vsa ta društva pa ne izpolnujejo svojih nalog, ker ne vzgajajo železničarjev in delavcev, da bi postali zavedni in solidarni ljudje; ne poučujejo jih o vrednosti njih dela in o njihovih pravicah, temveč gojijo le pusto, brezmišelnost družabništvo. Tudi obstoječe pravovarstveno in podporno društvo „Flugrad“, čeravno se vodi z najboljšim namenom, ne more dosti pomagati k zboljšanju splošnega položaja bosanskih železničarjev, ker ga, žal, niti lastni tovariši ne podpirajo in se sploh premalo zanimajo za njega. — Vsled tega je društveni delokrog zelo omejen. In vendar tudi bosansko-hercegovinski železničarjem ni mogoče na drug način pomagati, nego potom trdne, mogočne, enostavne in razredno-zavedne organizacije, ki bo obsegala vse proge in postaje bosansko-hercegovinskih železnic. Obsegala naj bi vse tlačene in zatirane železničarje v edinem cilju: **Ne prej mirovati, dokler se ne zboljšajo mezdne delavne in napredovalne razmere in dokler ne pride ura odrešenja bosansko-hercegovinskih železničarjev iz gospodarstvene in duševne bede.**

V to svrhu je treba, da se združijo vs pravno in človeško misleči in čuteči železničarji in da ustanovijo enostavno, trdno

organizacijo, ki bi obsegala vse službene kategorije. Tej organizaciji pa se mora dati orožje, ki se je že izvrstno izkazalo povsod in pri vsaki priložnosti in ki je edino v stanu prodreti v koč vsakega čuvaja in prognega delavca in s tem razširjati zavednost, ter vzbujati srčnost in veselje do boja, namreč: **strokovni list, ki bi brezobzirno razkrival in bičal krivice, katere morajo uslužbenci trpeti.**

Dobro vemo, da je treba pri tem pomagati velikih težav, vemo tudi, da se bodo vrgli mogotci, kakor gladni volkovi na one, ki se bodo drznili vpoštevati naše nasvete; pomagalo pa jim ne bo ničesar, začeti se mora vključ vsemu zatiranju in preganjanju. Tudi za bosansko-hercegovinske železničarje ni druge pomoči, nego mogočna bojna organizacija.

Tovariši! Ne odlašajte več. Čvrsto na delo in v organizacijo! Prej ko začnete, prej pride ura rešitve!

DOMAČE VESTI

Trst, c. kr. drž. žel. Velik del osebja pri nas še nima službene obleke, katero bi bilo moralo dobiti že meseca aprila. Nekaj uslužbencev je dobilo le nekatere komade, na ostalo pa čakajo še danes. Mogoče, da ravnateljstvo meni, da je že zadostilo svoji dolžnosti, če je le nekaterim dalo po nekaj komadov, mnogim drugim pa sploh ničesar. Jesen je pred pragom in čas bi bil, da se ravnateljstvo požuri z razdeljevanjem obleke, ki so jo uslužbenci že zdavnaj zaslužili. Ali je ravnateljstvu ljubše, če si uslužbenci nakopljejo bolezen in to morebiti za sve svoje življenje? Uslužbencem ni vseeno so-li zdravi ali ne.

Ali priznava ravnateljstvo uslužbencem samo dolžnosti in nikakih pravic?! Saj to ni pretirano, ako zahtevajo uslužbenci, da se ravnateljstvo vendar enkrat spomni svoje dolžnosti in ne prikrajuje na ta način pravic uslužbencev. Vsled velike draginje pa tudi ni mogoče, da bi uslužbenci od svoje majhne plače, ki je za pokritje drugih najnujnejših potrebščin premajhna, še kupovali obleko.

Če je podelitev obleke uslužbencem že enkrat dovoljena, naj se tudi pravočasno izvrši nje razdelitev.

Tudi bralne sobe v personalnih hišah še ni, čeravno jo je c. kr. železniško ministerstvo dovolilo in se je tudi pri gradbi hiš na to oziralo.

Upamo, da zadostujejo te vrstice, da se ravnateljstvo stori svojo dolžnost in da ne izrablja potrpežljivosti uslužbencev še dalje časa.

Zdravniško vprašanje na državni železnici v Ljubljani. Če se sme verjeti govoricam, ki krožijo po državni železnici v Ljubljani, potem utegnemo v bližnji prihodnosti dobiti priliko, o tej stvari nekaj več povedati. Govori se namreč, da železniški zdravnik g. Dr. Illner namerava opustiti svojo službo, ker se baje namerava preseliti iz Ljubljane. Konstatiramo pred vsem, da oseba gosp. Dr. Illnerja pri stvari sami ne pride v poštev; da se nam pa zaradi tega zdi potrebno, stvar spraviti v javnost, ker bi bilo potem, če bi res gosp. Dr. Illner odšel v pokoj, bilo najbrž prepozno in bi nezdrave današnje razmere ostale tudi za naprej nespremenjene. Če govorimo o nezdravih razmerah, ne mislimo s tem razmerja med bolniki železničarji in njihovim zdravnikom, ki bi morda dalo povod pritožbam, temveč smo mnenja, da je službo železniškega zdravnika prilagoditi dejanskim potrebam — Le-te so danes gotovo drugačne, nego so bile v tistih časih, ko se je imenovalo gosp. Dr. Illnerja, železniškim zdravnikom.

Sedanji železniški zdravnik je poleg tega tudi še mestni fizik in ima še celo vrsto drugih napornih del. Naravno je toraj, da je za njega neobhodno potrebno, da stane v mestu. Toraj v središču svojega delokroga. Če bi se toraj njega sililo, da se premesti v spodnjo Šiško, bi tega enostavno

ne mogel storiti, ker bi v takem slučaju ne mogel opravljati, drugih dodeljenih mu poslov. V drugi vrsti pa tudi teh drugih opravkov ne more opustiti, ker pač lahko izračuna, da mu to finančno škoduje, in za toraj tega od njega tudi ni mogoče zahtevati. Nasprotno pa tudi ni umestno, da v nekaterih slučajih celo škodljivo, če železniški zdravnik ni v bližini tistega kraja, kjer bivajo železničarji, ki so v zdravstvenem oziru njemu dodeljeni. Pač radi priznamo, da je bila požrtvovalnost gosp. Dr. Illnerja vsaki čas taka, da mu ne moremo odrekati svojega popolnega priznanja, če vpoštevamo njegovo težavno stališče. Vendar pa moramo, kakor smo to početkom trdili, vstrajati pri trditvi, da take razmere niso zdrave in da jih bo treba v bodoče odstraniti.

Ker se toraj govori, da misli gosp. Dr. Illner oditi v pokoj, moramo pravočasno povedati svoje mnenje in tudi upamo, da se bo to, tako v interesu službe, kakor v interesu državnih železničarjev vpoštevvalo. Razun tega, pa v danem slučaju hočemo storiti potrebne korake, da se spoznajo tudi na merodajnem mestu naše želje in potrebe.

Nase mnenje je toraj to, da se b o d o č e g a železniškega zdravnika za državno železnico v Ljubljani imenuje le tedaj, če se se dotičnik zaveže stanovati v Spodnji Šiški.

Spodnja Šiška je danes največja kmetska občina na Kranjskem in vsebuje 90% vseh pri državni železnici v Ljubljani uslužbencev. Zdravnika nima nobenega in so toraj člani železniške bolnišne blagajne primorani tudi v najnevarnejših položajih iskati zdravniške pomoči v Ljubljani, ker jo pa posebno po noči, z ovirom na nered ki tudi v Ljubljani v tem pogledu vlada, ni dobiti vsaki čas. Lahko si toraj predstavljamo duševno stanje očeta ali matere, ki išče pomoči nevarno obolelemu otroku. Cele ure mora morda letati okoli, tako da je včasih pomoč sploh že prekasna. Pa tudi za železničarje same, ki so bolni, je težavno hoditi k zdravniku v Ljubljano in prav lahko se zgodi, da postane taka pot za posameznika usodepolna.

Morda se nam bo ugovarjalo, da ni dobiti zdravnika, ki bi se našelil v Spodnji Šiški, ker bi mu dohodki ne zadoščali. Mi smo naprotnega mnenja in mislimo, da bi bil v Šiški stanujoč železniški zdravnik obenem tudi lahko občinski zdravnik in bi poleg toga imel še dosti privatnega posla, ker v celem okolici ni nikakega zdravnika. Dobil bi lahko tudi dovoljenje, za domačo lekarno, ki bi na vsak način uspevala, ker bi se jo bolniki gotovo rajše posluževali, nego lekarn v oddaljenem mestu. Materijalni oziri pri stvari toraj gotovo ne bi igrali posebne vloge, tem manj, ker za dotičnika ne pomenijo nikake izgube.

Če se toraj zeli, da imajo člani železniške bolnišne blagajne od svojega zdravnika res to, za kar je poklican, potem ne bo preostajalo drugega, nego za pogoj vsprejetja staviti zahtevo, da se zdravnik naseli v Spodnji Šiški. Glede železničarjev ki stanujejo v Ljubljani, in katerih je komaj 10% bi se pa določilo, da se prideli zdravniku dolenjske železnice. Le-ta itak v Ljubljani stanuje.

Ugodna rešitev cele stvari je toraj jako enostavna in rešila se bo, če železničarji v odločilnem trenutku ne bodo zopet spali.

Mnenje, o katerem smo tu razpravljali, je splošno in splošnosti se menda tudi merodajni faktorji ne bodo protivili, tem manj, če bodo spoznali upravičenost te zahteve.

Železničarji! Stojmo toraj na straži, da nas razmere ne zalote nepripravljenih.

— t —

Od Nemcev kupljen list „Naša moč“, se prav po barbarsko zaletava v socijalne-demokrate in pita svoje backe s takimi traparijami, da se mora človeku res smiliti tista peščica sovenskih čitateljev, katerim se take oslarije pokladajo. Ni čuda, če se še najde tak bacek tam v Blejskem kotu, da si šteje

v dolžnost pomagati gospodom okoli „Naše moči“ psovati in lagati, ker ti gospodje take oslarije postavljajo na prvo mesto svojega lista. Vprašati le hočemo, ali so ti gospodje res tako malo poučeni o zgodovini ali pa so si to sredstvo izbrali samo, da bi nevedno priprosto ljudstvo dobilo večje sovraštvo in mržnjo do nas. Ako je prvo, potem je obžalovanja vredno tako uredništvo ako je pa drugo, tedaj jim pa povemo samo to, da so si slabo sredstvo izbrali, ker resnice tudi podrepi listič »N. M.« ne bode spravljal iz sveta.

Kdor je čital zgodovino in zasledoval politiko raznovrstnih dežel, tisti dobro vé, kdo je spravil Špansko na rob propada. Kdor je čital špansko inkvizicijo, bode gotovo priznal, akoravno ni soc. demokrat, da je ravno nasprotno resnica temu, kar klobasa »Naša moč«. Sevé, od priprostega ljudstva se kaj takega ne more zahtevati.

Nobena dežela ni bila tako klerikalna, kakor svoječasno Španska, tudi se ni nahajalo nikjer toliko samostanov in menihov, kakor tam. Kdo pa je po tem vzgojil tam toliko soc. demokratov?! Ako bi bila to za sluga klerikalcev potem je zanje zadosti žalostno, da so jih poučevali v svojo škodo. Kdo pa je provzročil na Španskem revolucijo!? Pod težo meniškega jarma je ječala več let ne samo Barcelona, ampak cela dežela. Splošno vodstvo je bilo v duhovniških rokah. Pritisk in suženstvo je postojalo vedno večje, ker menihi in samostani so se množili; priklopelo je do vrhunca. Potem pa niso bili ravno soc. demokratje oni, ki so morili i. t. d. ampak to je bilo tisto versko tlačeno ljudstvo, katero so tlačili in trpili čili ti gospodje že stoletja popred. Kaj ti ljudje res ne vedó, kaj je počenjala, duhovska kasta v srednjem veku?! Ali res ne vedo, kakšne neumnosti in lumparije so uganjali njih predniki v srednjem veku!? Še dandanes bi se dogajale, slične stvari, če bi se ljudstvo ne bilo vsaj nekoliko otresle tega jarma. Nezmerne so bile njih domišljije in strasti. Pomislimo le na križarske vojske izganjanju hudičev, preganjanje in mučenje copernikov itd. Koliko tisoč mladih in starih bitij so poglani v smrt, revčino in suženstvo.

Bacek iz Blejskega kota bi tudi rad nekaj povedal o Barceloni in o rdečih bratih, pa stresa take bedarije po »Naši Moči«, da vsak količkaj izobražen človek lahko konstatira, brez da bi to revše osebno poznal, da živi v grozni temi in nevednosti ter da mu niso znane razmere na železnici, še manj pa vé kaj o zgodovini. Pač pa je razvidno iz njegovih izbruhov in svetovanj, katere navaja v imenovanem lističu, kako je indolent in zrel za prometno zvezo.

Le toliko povemo Vam, tam v Blejskem kotu, da pustite tiste M. in Sch. lepo v miru, ker M. in Sch. gotovo z lepšo maniro hodita okrog, nego Vi, ki se nad njima zgražate. Onadva dobro vesta, da romarji in duhovščina niso spravili železničarje k boljšem obstanu. Ravno ti so nasprotovali, kadar je šlo za zboljšanje položaja železničarjev — izgled predlog dr. Ellenbogna za 20.000.000 K v drž. zboru.

V Blejskem kotu naj sledeče dobro premislijo:

Že dolgo vrsto let se potegujejo rdeče organizirani železničarji za zboljšanje položaja; v personalni komisiji zastopajo železničarje izključno le organizirani uslužbenci, tako tudi v delavskem odboru, v lokalnem kakor v centralnem, se bore za zboljšanje položaja delavcev izključno le rdeče organizirani železničarji. Nikar ne mislite, da je Blejski kot kakšna izjema. Ako nam pa tega ne verujete se Vam pa tudi lahko postreže z imeni zastopnikov in jih potem sami povprašate, kam spadajo.

Če ste res tako vneta za gospode predpostavljene in za obstanek železnice, zakaj, pa vedno kričite, da je še premalo, kadar Vam soc. demokratje skledo na mizo prinesejo. Ako je Vam dobiček železnice res tako pri srcu, pa odklonite zboljšanje plače, ta-

krat, kadar jo Vam bodo soc. demokratje priborili. Grdo in nesramno je to od Vas, da svoje dobrotnike še napadate in psujete brez vzroka.

Konečno Vam bodi še zabeleženo, da tista Vaša moč, katera Vam poklada raznovrstne oslarije in še sami sodelujete, ni list od prometne zveze, ampak le najet, da Vas, Slovence trapari; torej še svojega lista nimate.

Gospod Handler in ... klobase. Herpeljski postajenačelnik, gospod Handler nam je poslal 23. avgusta t. l. nek popravek na dopis, ki smo ga priobčili v štev. 16. našega lista. Seveda ta popravek ni odgovarjal zakonitim predpisom in ga vsled tega tudi nismo hoteli priobčiti. Moralno obvezane to storiti se pa nismo čutili. Kakor bo čitateljem znano se neke klobase že precej časa kuhajo na sodniji. Gospod postajenačelnik Handler ni namreč imel korajže napraviti velikega ognja, da bi bile klobase hitro zavrele, ker se je bal, da se sam prehudo opali. Seveda je prepričan, da se mu prav pošteno oparijo in je zato že sedaj poskusil oprati se s popravkom. In sicer popravek glede teh klobas glasi tako-le:

„Ni res, da bi bil jaz ali moja soproga, kedaj z najmanjšo besedico namignili podrejenim uslužbencem naj bi prinesli klobase in prašičjo glavo v kolino (dar).“

„Res je, da so v zimi 1906/7 prinesli svojci Viktorja Zalokarja in Josipa Sosiča v dveh služajih po 2 mesni, 2 krvavi klobasi, približno 1/2 kile svinjetine iz lastne volje, ker je bil to tukaj običaj, za kar jih je moja soproga plačala oziroma primerno obdarila.“

Menda je gosp. Handler prav jasno povedal, da je jemal od svojih podrejenih klobase, svinjetino in slanino v dar. Glede namigavanja se danes ne spuščamo v potančnejša pojasnila ki jih pa imamo sicer na razpolago, povemo le toliko, da bomo dokazali na sodniji, če bode to sploh potrebno, da je gosp. Handler res na indirektnen način izvajal od svojih uslužbencev kolino govoreč jim o dobrih krajskih klobasah in o debelosti onih, ki jejo tako dobro „prešičjo prato“. Njegovi soprogi se je pa prešičja glava posebno dopala ... „oh kako je vendar prešičja glava dobra, če je prav narejena“, itd. Za vse te lepe stvari imamo na razpolago priče.

Radi dopisa se je pa gospod načelnik skopal na herpeljanske uslužbenke, češ, da je vsa stvar prišla s Herpelj doli v Trst. Gosp. Handler se v tem pogledu jako moti: misli, da ima neprijatelj samo na svoji postaji. Saj mora vendar vedeti, da ga sploh nikdo ne more trpeti, kdor je imel z njim kaj opraviti. Izvzeti so seveda oni, ki so organizirani pri Mandičevih krumirih. Sicer je pa vse proti njemu, uradnik in uslužbenec in to povsod, kjer je on služboval. Naj bo g. Handler uverjen, da ga tudi v Trstu dobro poznajo.

O teh stvareh bomo o priliki še govorili. Pa tudi z racami ga hočemo še presesteti. Prinesemo jih pa k zadnji večerji, ko se bomo od gospoda načelnika poslavliali. Mej tem časom naj pa le nadaljuje preganjanje svojih uslužbencev. Nekatere uslužbenke je zadnji čas hotel kar obesiti. Delal je ovadbe radi zločinov na ravnateljstvo in slično dolge preiskave so se vodile in dolgos mu ni izostal. Tudi uslužbenčevih žen ne pusti v miru. Ko je pred par dnevi poklical k sebi placmojstra Zalokarja, da mu prečita zapisnike o ukradenem premogu, ki je bil odnešen Zalokarjem, je začel grditi in na prav nesramen način zaliti njegovo soprogo Jedert Zalokar, opisujoč mu jo, kot najnemarnejšo ženo na Herpeljah. Stvari, ki jih je gosp. Handler očital gospej Zalokar so tako gnjusne, da jih samo radi javnega srama tukaj nočemo napisati. Seveda se bode radi tega moral zagovarjati tudi pred sodnijo ...

Tako tedaj stojé stvari z gospodom Handlerjem na Herpeljah, ki menda že iz

samega strahu, kaj bo iz tega, troši okoli, da je vso stvar z »Železničarjem«, oziroma s Kopačem poravnal po dr. Šofarju.

Menda mislite gospod načelnik, da smo pozabili na Vas! Nikakor ne! Mi nečemo ničesar poravnati ker nismo prav ničesar zagrešili, nego hočemo vse, kar je gnjilega odpraviti. Do konca hočemo stvar dognati, tako daleč, da boste sami uvideli, „kdo je neumen, — kdo je tako neumen, da sliši travo rasti“.

Popravek — Verd pri Borovnici. V 16. štev. našega lista od 15. avgusta t. l. smo priobčili precej oster dopis proti postajenačelniku v Verdu pri Borovnici, češ da dvema pomožnima čuvajema ni dovolil reje domačih zajcev, vsled tega smo ga imenovali nekakega zatiralca ubogih čuvajev, katerim ne privošči niti grizljivega zajčjega mesa. To je gospoda postajenačelnika težko zadelo, tembolj, ker je že od leta 1898 zvest pristaša naše železničarske organizacije. Pisal je na naše uredništvo list, v katerem nam to stvar pojašnjuje natančneje in iz katerega tudi sklepamo, da je bil gospod načelnik res popolnoma po krivici napaden.

V svojo obrambo nam je pisal sledeče: Dva sodruga, pomožna čuvaja A. K. in K. P. se nikakor nista mogla premagovati, da me ne bi kje očrnila. V to svrhu se je sodr. A. K. podal na tržaški obratni inšpektorat in se tam proti meni ustmeno »pritožil«. Posledica te pritožbe je bilo unično zaslišavanje in pisarili so se dolgi zapisniki. Konec vsega tega pa je bilo, kakor, se je že glasil dotični odlok prometnega ravnanjstva: — „cela vrsta obdolžitvev proti Vam, ki so bile, kakor se je pozneje dokazalo, prav brez vsake podlage“.

Vsled tega je bil sodr. A. K. premeščen, sodr. K. P. pa, ki je sam priznal, da ga je A. K. nahujskal je pa vendar še odnesel pete.

Ta dva prijazna sodruga sta ustanovila zadrugo za rejo zajcev, seveda brez vsakega oblastvenega dovoljenja. Se-le po zaslišanju vsled gornje ovadbe sem se domislil, da hišni red kakor tudi inštrukcije za načelnika prepušča sploh, v vseh slučajih reje domačih zajcev. Vsled tega sem potem progovzdrževalne sekcije v Ljubljani dal odstraniti zajčji hlev, kjer so 4 zajci živeli svoje mizerno življenje“.

Sodrugi železničarji, katerim so tamošnje razmere znane, bodo po tem, kar smo tukaj povedali, vedeli soditi in javna sodba zadene končno gotovo onega, ki je res kriv. Sicer tega ne bi bili priobčili toda, če smo že enkrat jednemu storili krivico, jo moramo lojalno popraviti, in sicer na tak način, da mu je dano popolno zadoščenje. Oni pa, ki je s tem prizadet naj si pa zapomni: Kdor drugemu jamo koplje, sam v njo pade.

Neprijeten intermezzo. Dne 5. t. m. je priredila N. D. O. v Trstu izlet v Ajdovščino. Narodno časopisje je cel mesec prej agitiralo za ta izlet ter pripovedovalo, da bo dan 5. septembra zopet nov zgodovinski dan v razvoju in napredku narodnega delavstva. In dan je prišel in izlet se je vršil. Udeležba od strani tržaškega narodnega delavstva ni odgovarjala pričakovanju prirediteljev izleta. O izletu in o slavnosti v Ajdovščini je pa narodno časopisje skoraj molčalo. »Edinost« je objavila precej kratko poročilo. V poročilu je pa bilo skrivnostno povedano, da se je dogodil na slavnosti v Ajdovščini »neprijeten intermezzo«. Za ta neprijeten intermezzo smo se mi zanimali in sodrug iz Ajdovščine nam poroča o vsem sledeče. »Na slavnosti v Ajdovščini se je bil Jaklič nekoliko preveč zagledal v kozarec. Ob petih popoldne na slavnosti v dvorani Bratina (v Ajdovščini), so nastopili razni govorniki. Jaklič seveda tudi, obdan z gloriolo narodnega mučeništva in vinskega boga. Zgovoren je bil kakor so navadno zgovorni vinski bratci. Psovke je metal, samo takrat ne več na socialne demokrate in socialne demokracije, marveč na Mandiča in N. D. O. Poslednji je rekel, da delavce za nos vodi, da je sle-

parska, nič vredna itd. Enake reči je očital Mandiču. Naposled so Jakliča vrgli iz dvorane, dali mu okusiti moč narodnih pesti in posebnih kretenj nog«. To je bil tedaj tisti skrivnostni »Intermezzo«. Kaj naj rečemo mi k temu? Jaklič je ostal dosleden svojemu nagonu in svojemu značaju. Njegovo hudo-bijo in čudovito spretnost v obrekovanju so narodnjaki izkoriščali kot najboljšo sredstvo v gonji proti socialni demokraciji. Na prsih so redili gada in danes pika njih. Končno je vendarle resnično, da kdor se peča z blatom se umaže. To lekcijo so slovenski narodnjaki zaslužili in mi jim jo privoščimo. Drugače pa povemo še to, da to kar se je zgodilo v Ajdovščini ni ravno slučajno, ampak je samo posledica bojev, ki se vrše v narodni stranki v Trstu med strujo, ki je za pošteno in med strujo, ki je za nepošteno agitacijo. Jaklič je član odbora političnega društva Edinost v Trstu in je podpredsednik od njega obrekovane in zasramovane N. D. O. Dolžnost vseh Slovencev je, da častitajo društvu Edinost in N. D. O. na takem nezavidanem kampionu.

»L' Azione Socialista«. Tako je ime listu, ki ga je začela izdajati nova Pagninijeva »resnično socialistična in mednarodna stranka«. Tako se namreč sami imenujejo pagniniani. Glavni socialistični namen tega lista je, obrekovanje socialno demokratične stranke. Izhaja enkrat na teden. Po celem svetu se porajajo sedaj tu sedaj tam posebni nacionalni demokratje Pagninijevega kopita. Slovenci imamo N. D. O. Pobijajo glavno stranko delavstva in branijo meščanske nazore in hočejo po vsej sili biti smatrani za socialiste. Bog jim daj srečo in lahko smrt.

Pragersko. Dne 23. avgusta zjutraj ob 4^{1/2} uri so tukajšnji delavci brzovozne partije pri vlaku štev. 34 razkladali iz enega voza zaboj težak 320 kg. Pri razkladanju so bili vposleni le štirje delavci, dva v vozu in dva zunaj voza. Zaboj je zdrsil na tla in je padel z vso svojo težo na sodruga Fr. Romicha in ga težko poškodoval. Tukajšnji železničarski zdravnik je ponesrečenca obvezal ter ga dal prepeljati takoj v bolnišnico v Maribor. Vzrok nesreče je zopet pripisati juž. železnici ker ima povsod premalo delavcev in ker morajo še vedno opravljati 24 urno službo. Že več prošenj so vložili tukajšnji delavci za znižanje 24 urne službe in pomnožitev delavcev, a vse to nič ne pomaga. Ponesrečenec je prejšnji dan delal na rampi od 7. ure zjutraj do 4. ure popoldan potem pa je moral nastopiti službo k isti partiji za sodruga Martin Goloba, ki je prejšnji dan tudi ponesrečil in je moral delati brez večerje, lačen, ker ni imel denarja zanj in ker tudi zeni njegovi, ki ni vedela da bode mož delal celo noč, ni nikdo naročil da bi mu jo poslala. Ko je zjutraj eden delavcev povedal postajenačelniku, da je sodrug Romih moral delati celo noč brez večerje, se je takoj usmilil ponesrečenca in je ukazal naj mu prinesejo mesa, da se malo okrepča. Delavec mu je pametno odgovoril da bode Romih sedaj težko kaj jedel, ker ima prehude bolečine, da bi bil prejšnji dan ko je bil zdrav in potreben, lahko tudi dvakrat večerjal, če bi imel denarja. Pri železnici pač ni navada povpraševati, če delavec more ostati celo noč v službi ali ne, če je lačen in spočit ali ne. Delavcu se jednostavno ukaže in on mora ubogati.

Kakor omenjeno, so delavci že večkrat prosili za znižanje 24 urne službe pri brzovozni partiji in čistilci voz (Wagenputzer). Na njih zadnjo prošnjo so dobili sledeči odgovor: »kdor ne mara odpravljati 24 urno službo bo takoj odpuščen, ali pa naj ostane doma. Prošnje toraj ne pomagajo več. Zato je treba da se delavci združijo v svoji organizaciji in kadar bodo zadosti močni, jim ne bode več treba pisati vagon prošenj kakor so delali do sedaj, temveč pridobili si bodo na drug lažji način boljšo bodočnost. Mi vam torej kličemo: Stopite vsi v mednarodno socialdemokratično organizacijo, ker le s pomočjo združeno v skupni organizaciji vam bode mogoče priti do blagostanja.

Izid deželnozborskih volitev na Goriškem.

Od vseh kandidatov je dobil samo klerikalni kandidat absolutno večino. Štrekelj je propadel. V ožje volitve pridejo: dr. Franko z Malfredom in Fon s Križničem.

Socijalno-demokratski kandidati so dobili:

sodr. Marica 1181 glasov

„ Vrčon 1183 „

„ Dr. Tuma 1188 „

Socialno-demokratski glasovi so narasli za polovico proti predlanskim volitvam.

RÄZNE STVÄRI

Izpred sodišča. — Utrujenost ne izključuje kazni. Dne 28. sept. p. l. sta trčila na postaji Gmünd dva vlaka, vsled česar so se tri osebe težko poškodovale. Vodja premikačev, Janez Breinhölder je dobil ob 3/4 na 2 po noči nalog, spremiti stroj, ki je imel nalog pripreči tovornemu vlaku, na drugi tir. Breinhölder je poveril premikaču Zaluda z izvršitvijo tega naloga. Strojvodja Brettl je pa izjavil, da bo rajši peljal na tretji tir, ker se na tem tiru lažje pripne na tovorni vlak. Zalud je vpošteval to strojvodjevo odredbo ravnotako tudi ogibna čuvaja Arnost Steffel in Fran. Vicany, ki sta bila o tem obveščena. Ko je imel pol ure kasneje, voziti osobni vlak iz postaje, sta oba ogibna čuvaja pozabila, da stoji na dotičnem tiru tovorni vlak; dala sta osobnemu vlaku znamenje »Prosta vožnja« in posledica tega je bila, da sta vlaka trčila skupaj. Vodja premikačev, oba ogibna čuvaja in strojvodja so bili radi tega obtoženi, in pri okrožnem sodišču v Kremsu oproščeni. Ogibna čuvaja sta se izgovarjala, da sta bila vsled dolge in naporene službe, utrujena in da sta vsled tega popolnoma pozabila na tovorni vlak, ki je stal na tiru. Oprostitev je bila vsled pomanjkljive inteligence ter vsled vsled težke, utrudljive službe utemeljena, kajti v takih razmerah clovek lahko pozabi in toraj ne more biti odgovoren za nesrečo. Proti oprostitvi vodje premikačev Breinhölderja se ni ugovarjalo, proti oprostitvi ostalih treh se je pa složila ničnostna pritožba, katero je pred kasacijskim dvorom zastopal dvorni svetnik Bobies, dočim sta Dr. Harpner in Dr. Scherbak zagovarjala obtožence. Kasacijski dvor je ničnostni pritožbi ugodil in obsodil sve tri obtožence. vsacoga na tri tedne zapora.

Ta obsodba kaže neko novo strujo, ki nam do danes še ni znana. Kadar dobimo pismo razsodbo, se z stvarjo hočemo temeljitije pečati.

Naši sodrugi pa se iz slučaja lahko pouče, da železničar nima nikjer zagovornikov ker gospoda o železniški službi nima pravih pojmov. Naloga organizacije in posameznikov je toraj se vstrajno boriti toliko časa, dokler se ne uvede tudi na železnicah cloveška služba, katero bodo zagovarjali lahko uslužbenci.

To bo pa le tedaj mogoče, če bo organizacija tako čvrsta in močna, da se je bodo bale tudi železniške uprave.

Čudna odredba. Malokateri župan bi izdal tako čudno odredbo, kakor je to storil pred kratkim župan v Oberamergavu na bavarskem. 11. majnika prihodnjega leta se začne tamkaj pasijonske igre, ki bodo trajale do 25. septembra. Vse igralce, in teh ni malo,

opominja župan v svoji odredbi, da odsedaj naprej ne smejo dajati porezati svojih las zato, da dobijo primerno dolgot do 11. majnika prihodnjega leta. Oberamergavski brivec že izvaja iz tega posledice te odredbe in išče postranski zaslužek za zimo. Med poletjem mu ga pa ne bode potreba, ker je tudi on predstavljalec.

Cerkve in vpepeljevanje mrličev. V Ansbachu na bavarskem se ravno vrši občna sinoda, ki je »parlament« lutrovske cerkve. Sklenila je malo odnehati v boju proti vpepeljevanju mrličev. Obstoji pa ta popust v tem, da hoče za naprej dovoliti cerkven pogreb pri vpepeljevanju mrličev pod tem pogojem, da ni vpepeljevanje demonstrativno proti cerkvi naperjeno. Razlogi za popust v sovraštvu cerkve proti vpepeljevanju mrličev se oslanjajo na dejstvo, da se lutrovska cerkev sama oškoduje, ker s tem, da se zabranijo cerkveni obredi pri vpepeljevanju, se vendar še ni nikdar zabranilo vpepeljevanje samo. Pač pa se je omahujočim pokazalo, da gre tudi brez cerkve. In cerkev je s svojim zadržanjem sama pospeševala odvajanje ljudstva od cerkve. Konečno se povdarja, da je vpepeljevanje mrličev na Bavarskem že zelo v navadi, dasiravno še ni pripuščena gradba krematorijev. Vsled tega je občna sinoda mnenja, da bi bilo neumestno, ustavljati se še nadalje tej napravi in trpeti škodo na svojem zaslužku.

Katoliška cerkev seveda ne bode hotela zaostati, ko bode videla, da popuščajo druge krščanske cerkve v tej zadevi. Škoda bi bilo lepih novcev! Sicer pa katoliška cerkev že sedaj zatise oko, če se gre za kakega mogotca, ki zamore mastno plačati. »Kšeft je kšeft«.

Velikansko mesto v številkah. Londonski grofijski svet je izdal zvezek statističnih podatkov za leto 1908/09, ki jasno kažejo življenje v velikem Londonu. Sedanje število londonskih prebivalcev se šteje na 7.537.196; med temi je 4339 mestnih uradnikov, 18.000 javnih stražnikov, 43.698 vpokojenih in 148.644 revežev. 664.294 je državnozborskih volilcev. Zemljišče, na katerem stoji mesto, obsega 443.419 akrov. Na teh je 991.383 hiš, 2151 angleških milj (približno 3460 kilometrov) cest, 127 milj cestnih železnic, 700 milj prog za omnibus in 15.848 akrov trgov in mestnih vrtov. Posebno velikansko je prometno število. Meseca decembra je prišlo v londonske postaje 8071 vlakov iz predmestnih postaj. V pretečenem letu se je vozilo 356 milijonov oseb po mestnih železnicah in 273 milijonov v omnibusih. Londončani so odposlali v pretečenem letu 922.800.000 pisem in 24.947.000 brzojavk. 22.531 ladij je prišlo v londonsko luko; vrednost vvaževanega blaga je znašala čez štiri milijarde.

Vršijo se sledeči shodi

Dne 2. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v Trstu v delavskem domu, ulica Boschetto 5 **Javen železničarski shod** z dnevnim redom: 1. Protest proti nameravanemu atentatu, na pravice železničarjev. 2. Stanarinska doklada za državne železničarje.

Poročevalca: sođr. Weigl iz Dunaja in Kopač iz Trsta.

Dne 5. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v Zidanem mostu društven shod železničarjev z dnevnim redom: 1. Protest proti nameravanemu atentatu na pravice železničarjev. 2. Okrožnica 385 A in nje izvrševanje.

Dne 6. t. m. se vrši v Ljubljani javen železničarski shod z dnevnim redom: 1. Protest proti nameravanemu atentatu na pravice železničarjev. 2. Poročilo konference sprevodniškega ošobja v Mariboru.

Dne 7. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v Trstu v zadržni gostilni ulica Boccaćcio

25. sestanek sprevodnikov in zaviračev južne železnice.

Dnevni red: Poročilo o mariborski konferenci vlakospremnega ošobja.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja

Podružnica „Spodnja Šiška“ je sklicala v sredo, dne 15. septembra t. l., v društveni lokal, shod članov, vpisanih v tukajšnji delavni in kurilnici državne železnice. Vabilu se je odzvalo lepo število sodrugov in drugih delavcev, tako da je bil shod prav lepo obiskan. Sođr. Petrič je v eno uro trajajočem referatu pojašnjeval nameravano novo avtomatiko za delavce, ki je posledica zahtev stavljenih leta 1905. Dolgo časa je sicer ministerstvo rabilo, da prouči, to za delavce velevažno stvar in pričakovati bi bilo, da bo po takih mukah rojeno dete, krepak mladenič. Nada se ni uresničila in pokveka je zagledala luč sveta. Da se je tako zgodilo, je povsem naravno, kajti delavci so po znanem gibanju zaspali in čakali, da prično pečene pure po zraku letati. To se ni zgodilo, delavci pa tudi niso dobili, kar jim je bilo obljubljeno, ker namreč ta čas uprava ni spala, temveč je pazno sledila razvijajočim se razmeram. To bo treba popraviti; popravilo se bo pa le tedaj, če delavci zamujeno nadomeste, to se pravi, da se z vso resnostjo poprimejo svoje organizacije. Dela nas čaka v prihodnje obilo, kajti razmerje med kapitalom in proletarijatom se od dne do dne bolj poostruje. Ena najvažnejših kategorij železniške službe je in ostane delavniško ošobje in če bo to do zadnjega moža organizirano, potem je lahko naš pogled v bodočnost brez vse skrbi. Organizacija pa ni važna le za splošne razmere, temuč tudi za lokalne, in da bi v Ljubljani bilo potreba temeljite remedure, menda vendar nikdo ne bo trdil. Oglejmo si n. pr. zaključek dela o sobotih. Povsodi se konča delo ob 12. uri, v Ljubljani se dela do 1/2 2. ure popoldan. In kako je z dopusti? Ošobje se šikanira na vse načine, tako, da rajše popusti od svoje pravice, kakor bi se dalo vedno zbadati. Če delavec ponižno prosi povišanja plače, potem se mu odgovori: da hoče železnico odvzeti. Vse to, in še na stotine drugih stvari je, ki jih bo treba odpraviti; odpravile se bodo pa le potom močne strokovne organizacije. Zbrani so pritrjevali temu mnenju in nekaj jih je tudi takoj vplačalo vstopnino. Le tako naprej! Vsi za enega, eden za vse!

V soboto, dne 19. septembra t. l. ob 6. uri zvečer so se zbrali kurjači drž. žel. v društvenem lokalu v Spodnji Šiški, da se pogovore glede delegacije na konferenco strojvodij in kurjačev c. kr. drž. žel., ki bo zborovala 4. oktobra na Dunaju. Vdeležba je bila z ozirom na prometne razmere še dokaj lepa. Navzoči so izjavili, da je neobhodno potrebno, udeležiti se konference potom zastopnika. Razgovarjalo se je o dnevnem redu konference in se izrazile različne želje, tikajoče se kurjačev. Konečno je bil enoglasno proglašen delegatom sođr. Valentin Kristan. Poverjeno mu nalogo je prevzel in obljubil, da težnje tukajšnjega ošobja na primeren način pojasni.

Skrajni čas ūi bil, da se tudi za te trpine kaj naredi in se njih obupen položaj zboljša. O tej priliki bi še omenili, da je še celo vrsto kurjačev izven organizacije, in ravno oni so vzrok neznosnim razmeram. Tarnati po gostilnah, po kurilnici in drugod ter zabavljati proti vsem ne pomaga nič, toliko manj, če kričač, ko zagleda kakega gospoda, skupaj zleze kakor star pipec za 2 krajcerja. Napravite toraj najprej red med seboj in potem se bo lahko odpravil tudi neredit v kurilnici. Na delo toraj!

Dne 22. in 23. septembra se je vršila v Mariboru konferenca sprevodniškega ošobja

južne železnice. Konferenca je bila zelo dobro obiskana in so se sprejeli za to osobje jako važni sklepi. Natančneje poročamo v prihodnji številki.

Dne 21. septembra se je vršila na **Jesenicah konferenca** uslužbencev c. kr. državnih železnic z dnevnim redom:

- 1.) poldrugokratno vračunanje službenega časa v provizijski sklad.
- 2.) Skrajšanje avtomatike.
- 3.) Raznoterosti.

Poročala sta **sodr. Kopač** in **Promitzer**. Zbrani delegatje so položili svoje zahteve v sledečo

RESOLUCIJO:

- k 1. točki zahtevajo: poldrugokratno vračunanje službenega časa v provizijski sklad za vse uslužbence, ki tega do sedaj še nimajo.
- k 2. točki: Avtomatika (napredovalni roki) naj se skrajša od treh let na dve leti in to za vse uslužbence, dokler ne doseže letne plače 1200 kron.
- k 3. točki:
 - a) 100% vračunjenje delavcev v provizijski zavod.
 - b) Vreditev službenega časa eksekutivnega osobja, tako, da bode v manjših postajah znašal služben čas 40% prosti čas pa 60%. Delavni čas delavcev naj znaša k večjemu 9 ur na dan.
 - c) Službeno obleko za vse uslužbence ki so v provizijskem skladu.
 - d) Službeno doklado mesečnih 24 kron za premikače.
 - e) Skrajšanje vporabne dobe službenih oblek.
 - f) Dežno obleko za vse osobje in delavce.
 - g) Povprečni znesek za obutev (Schuhpauschale) mesečnih 12 kron za čuvaje.
 - h) Odkazanje naturalnih stanovanj, analogno državnim uslužbencem.
 - i) Premestitev piscev nakladnih listov in skladišnih slug v II. službeno kategorijo.

- k) Zvišanje pisnega pavšala na 1 krono.
- l) Funkcijsko doklado 24 kron za skladišne nadzornike na stalnih (sistemiziranih) mestih.
- m) Nočno dklado za vse uslužbence in delavce, ki opravljajo nočno službo.

Dodatek.

- Vratarji zahtevajo:
- 1.) Podelitev dvojne službene obleke;
 - 2.) Imenovanje poduradnikom pri doseženi plašči 1200 kron.
 - 3.) Pisni pavšal 1 krono na mesec.

Dne 25. septembra se je na **Dunaju** vršila **državna konferenca vozovnih mojstrov in vozovnih nadzornikov**. Tudi o tej konferenci priobčimo v prihodnji številki natančneje poročilo.

Dne 27. septembra se je vršil v **Borovnici** v gostilni pri Petriču občni zbor tamošnje krajevne skupine. Poročal je **sodr. Kopač** o razvoju kapitalizma in o stremljenju proletarijata s posebnim ozirom na železničarje.

Izvolili so se sledeči odborniki: **Simončič Anton**, predsednik; **Valentin Karl**, namestnik; **Al. Vlagar**, zapisnikar; **Gril Viktor**, blagajnik; **Kukocičević Franc** in **Grinc J.** subblagajnika; **Poglar Andr.**, knjižničar; **Garn Franc** in **Kesler Franc** preglednika.

Povdarja se posebno, da je nabavila krajevna skupina lepo zbirko slovenskih knjig. Zeleti bi bilo, da bi se člani prav pridno posluževali knjižnice.

Mesečne seje članov krajevne skupine Ptuj se vrše prvo nedeljo po 10-tem

vsakega meseca v **Pesserl-ovi** gostilni.

Sodruge vabimo, da se teh sej v velikem številu vdeležujejo.

Nadalje vabimo sodruge, ki so že eno leto člani društva, da pridejo za menjat začasne karte (Interims-karte) s knjižnicami.

Odbor.

Vsem krajnim skupinam in vplačevalnicam tržaškega tajništva „Splošnega prav. in strokovnega društva za Avstrijo“, na znanje!

Vodstva kr. skupin in uplačevalnic, se prosijo, da se radi shodov, za katere želé govornike, najmanj en teden pred nameravanim shodom obrnejo na železničarsko tajništvo v Trstu ulica **Boschetto 5**. Inače ob najboljši volji, ne moremo vstreti željam sodrugov.

Železničarsko tajništvo.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar** in **Rdeči Prapor**.

SLOVENSKI ŽELEZNIČARJI!

V založbi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani

JE RAVNOKAR IZŠEL

Žepni Koledar

— za delavce sploh in prometne uslužbence —

— za navadno leto 1910. —

Ta koledar izhaja še **deseto leto**. Vsebina mu je naslednja: Koledar, Tabela za železničarje, Množilna razpredelnica, Kolkovne lestvice, Poštni tarif, Inozemske denarne vrednosti, Stara mera in nova, Koliko plačam osebne dohodnine, Koliko plačam vojne takse, Nekaj dogodkov iz zgodovine, Vzhod, ki se dviga, **Alkohol in železničarji**, Žena in socialistični tisk, Drobiž in biležke za vsak dan v letu. — Razun te vsebine prinaša koledar **sliko sodruga Etbina Kristana**.

Ta bogata vsebina priča, da je koledar vsega priporočila vreden za **vsakogar**. Razpošiljati se prične **takoj**. Organizacije in posamezne naročnike kar najuljudneje prosimo, da ga naroče čimprej zakaj pošiljatev more biti le tedaj točna, če se naročniki zglase pravočasno.

Cena v platno vezanemu izvodu je 80 vin.,

— po pošti 10 vin. več. —

Zaupniki organizacij, ki naroče več izvodov, dobe 10% popusta.

— Naroča se pri —

Upravi „RDEČEGA PRAPORA“

— V LJUBLJANI. —

PRIPOROČILO

Sodrugom, ki prihajajo v Ljubljano se priporoča

Restavracija „INTERNATIONAL“

ob Resljevi cesti št. 22

v neposredni bližini južnega kolodvora

Vedno sveže pivo, dobra dolenska vina, kakor tudi gorka in mrzla kuhinja

Na razpolago je lep senčnat vrt s kegljiščem in vsi slovenski ter nemški in italijanski delavski listi.

Na prijazen poset vabi

Marija Petrič
restavratorka

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij — in časnikov v vseh jezikih. —

Izdajatelj in odgovorni urednik **Josip Kopač**,
Tiska **Drautin Priora** v Kopru.